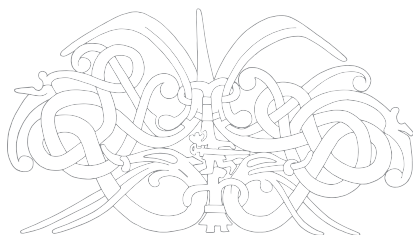

FØR
BEGYNDELSEN
- OG EFTER

I

Før begyndelsen var der ingenting – ingen jord, ingen himmel, ingen stjerner: kun den uformelige tågeverden og den altid brændende ildverden.

Mod nord var Niflheim, den mørke verden. Her skar elleve giftige floder igennem tågen, og alle udsprang fra den samme kilde i midten af alting, den brølende malstrøm Hvergelmer. Niflheim var koldere end koldt, og den tunge tåge indhyllede alting. Himlen var skjult, og jorden var dækket af den kolde tåge.

Mod syd var Muspelheim. Muspelheim var ild. Alt der glødede og brændte. Muspelheim var lys, hvor Niflheim var grå; flydende lava hvor tågeverdenen var frossen. Landet brændte med den brølende hede fra en smedjes flamme; der var ingen jord, ingen himmel. Ikke andet end gnister og strålende varme, smeltede klipper og ulmende gløder.

På kanten af ilden, der hvor tågen brænder op i lyset og Muspelheim slutter, stod Surt, der havde eksisteret før guderne. Han står der endnu. Han holder et flammende sværd, og den boblende lava og den frysende tåge er ét for ham.

Det siges, at ved Ragnarok, som er verdens ende, og kun dér, vil Surt forlade sin post. Han vil gå af sted fra Muspelheim med sit flammende sværd og brænde verden med sin ild, og én efter én vil guderne falde.

II

Mellem Muspelheim og Niflheim var et tomrum, et øde intetsted uden form. Floderne fra tågeverdenen løb ud i dette tomrum, som hed Ginnungagap, "det meget store gab". Over en tid så lang, at den ikke kan måles, stivnede disse giftige floder i området mellem ilden og tågen langsomt til enorme gletsjere. Isen i den nordlige del af tomrummet var dækket af frossen tåge og hagl, men i den sydlige del, hvor gletsjerne nåede ildens verden, mødtes gløderne og gnisterne fra Muspelheim med isen, og de varme vinde fra den brændende verden gjorde luften over isen mild og behagelig som på en forårsdag.

Isen smeltede, der hvor isen og ilden mødtes, og i smeltvandets opstod liv: af form som et væsen større end nogen verden, større end nogen jätte, der nogensinde har eksisteret eller vil komme til at eksistere. Den var hverken mandlig eller kvindelig, men begge dele på samme tid.

Dette væsen var forfader til alle jætter, og det kaldte sig selv for Ymer.

Ymer var ikke det eneste levende væsen, der blev formet ved isens smelten: Der var også en ko uden horn, som var større, end nogen kan forestille sig. Hun slikkede de salte isblokke for at få mad og drikke, og mælken fra

hendes fire yvere løb som floder. Det var den mælk, der nærrede Ymer.

Jætten drak mælken og voksede og voksede.

Ymer kaldte koen for Audhumbla.

Koens lyserøde tunge slikkede væsner ud af de salte isblokke: den første dag kun en mands hår, den anden dag hans hoved, og den tredje dag kom hele manden til syne.

Det var Bure, gudernes forfader.

Ymer sov, og mens han sov, nedkom han: En mandlig og en kvindelig jætte udsprang fra Ymers venstre armhule, og en sekshovedet jætte fra hans ben. Alle jætter stammer fra Ymers børn.

Bure fandt en kone blandt disse jætter, og de fik en søn, som de kaldte Borr. Borr blev gift med Bestla, der var datter af en jætte, og sammen fik de tre sønner: Odin, Vile og Ve.

Odin og Vile og Ve, Borrs tre sønner, blev voksne. Mens de voksede op, kunne de på lang afstand se Muspelheims flammer og Niflheims mørke, men de vidste, at begge steder ville være døden for dem. Brødrene var for evigt fanget i Ginnungagap, det store gab mellem ilden og tågen. De kunne lige så godt have været ingen steder.

Der var intet hav og intet sand, ingen græs eller klipper, ingen marker, ingen træer, ingen stjerner. Der var ingen verden, ingen himmel og ingen jord på den tid. Gabet var ingen steder: blot et tomrum, der ventede på at blive fyldt med liv og eksistens.

Det var tid til altings skabelse. Ve og Vile og Odin så på hinanden og talte om, hvad der var brug for at blive gjort der i Ginnungagaps tomrum. De talte om verden og om livet og om fremtiden.

Odin og Vile og Ve dræbte jætten Ymer. Det måtte gøres. Der var ingen anden måde at lave verdenerne på. Dette var begyndelsen på alting, den død, som skulle gøre alt liv muligt.

De dræbte den store jætte. Blodet strømmede fra Ymers lig i utrolige mængder; en flod af blod så salt og gråt som havet, der strømmede så pludseligt, så stærkt og så dybt, at det rev alle jætter med sig og druknede dem. (Kun én jætte, Ymers barnebarn Bergelmer, overlevede sammen med sin kone ved at kravle ind i en trækasse, der bar dem som et skib. Alle de jætter, vi ser og frygter i dag, nedstammer fra dem.)

Odin og hans brødre skabte jorden af Ymers kød. Ymers knogler stablede de til klipper og bjerge.

De sten og det sand og grus, som I kan se, var Ymers tænder og de småstykker af knogler, som blev ødelagt og knust af Odin og Vile og Ve i deres kamp mod Ymer.

De have, der omkranser verdenerne: De var Ymers blod og hans sved.

Kig op på himlen: så ser I indersiden af Ymers hovedskal. De stjerner og planeter, alle de kometer og stjerne-skud, som I ser om natten, er alle sammen gnister, der fløj fra Muspelheims ild. Og de skyer, I kan se om dagen? De var engang Ymers hjerne, og hvem ved, hvilke tanker de tænker nu.dage.

III

Verden er en flad skive, og havet omringer den hele vejen rundt. Ved de store have ved verdens rand lever der jætter.

For at holde jætterne på afstand, lavede Odin og Vile og

Ve en mur af Ymers øjenvipper og anbragte den rundt om verdens midte. De kaldte stedet inden for muren for Midgård.

Midgård var tomt. Stedet var smukt, men ingen vandrede på engene eller fiskede i det klare vand, ingen gik på opdagelse i bjergene eller så på skyerne.

Odin og Vile og Ve vidste, at en verden ikke er en verden, før den er beboet. De vandrede vidt og bredt for at lede efter mennesker, og de fandt ingen. Til sidst fandt de to træstammer, der var skyllet i land af tidevandet og lå på småstenene ved vandkanten.

Den første stamme var en stamme af asketræ. Asketræet er spændstigt og smukt, og dets rødder går dybt. Dets træ er godt at skære i og splintrer og flækker ikke. Asketræ er godt som skaft til værktøj eller et spyd.

Den anden stamme fandt de ved siden af den første på stranden, så tæt på at de næsten rørte hinanden, og det var en stamme af elmetræ.

Guderne tog de to stammer. De stillede dem oprejst i sandet, så de var høje som mennesker. Odin holdt dem, og én efter én blæste de liv i dem. Nu var de ikke længere døde stammer på en strand: Nu var de levende.

Vile gav dem vilje; han gav dem intelligens og handlekraft. Nu kunne de bevæge sig, og de havde vilje.

Ve udskar stammerne. Han gav dem form som mennesker. Han skar ører på dem, så de kunne høre, og han skar øjne, så de kunne se og læber, så de kunne tale.

De to kævler stod på stranden, to nøgne mennesker. Ve havde skåret den ene med mandlige kønsdele, og den anden havde han skåret med kvindelige.

De tre brødre lavede tøj til kvinden og manden, så de

kunne dække sig til og holde sig varme i de kolde skumsprøjt på stranden ved verdens ende.

Til sidst navngav de de to mennesker, som de havde skabt: manden kaldte de for Ask eller Asketræ; kvinden kaldte de for Embla eller Elmetræ.

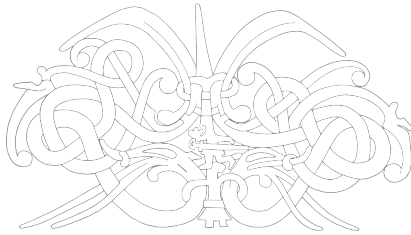
Ask og Embla er far og mor til os alle: Hvert eneste menneske kan takke sine forældre for livet og deres forældre og deres forældre igen. Går man langt nok tilbage, så er Ask og Embla forfædre til hver eneste af os.

Embla og Ask blev i Midgård i sikkerhed bag den mur, guderne havde lavet af Ymers øjenvipper. I Midgård skabte de deres hjem beskyttet mod jætter og monstre og alle de farer, der lurar i ødemarken. I Midgård kunne de opfostre deres børn i fred.

Det er derfor, Odin kaldes for Alfader. Fordi han var gudernes far, og fordi han blæste liv i vores bedsteforældres bedsteforældres bedsteforældre. Hvad enten vi er guder eller dødelige, er Odin far til os alle.

YGGDRASIL
OG DE
NI VERDENER

Asketræet Yggdrasil er et kæmpe asketræ, det mest perfekte og smukke af alle træer: Det er også det største. Det vokser mellem de ni verdener og forener dem med hinanden. Det er det største af alle træer og det fineste. Toppen af dets grene når op over skyerne.

Det er så stort, at asketræets rødder går igennem tre verdener og får næring fra tre brønde.

Den første og dybeste af rødderne går ned til underverdenen, til Niflheim, stedet, som eksisterede før andre steder. Midt i den mørke verden er den evigt strømmende kilde Hvergelmer, der larmer som en buldrende kedel. Dragen Nidhug lever i disse vande, og den gnaver altid af rødderne nedefra.

Den anden rod går til jætternes rige, til den brønd, der tilhører Mimer.

Der er en ørn, som ved mange ting og venter i de højeste grene af verdenstræet, og mellem ørnens øjne sidder en falk.

Egernet Ratatosk lever i verdenstræets grene. Det bringer sladder og beskeder fra Nidhug, den frygtede ligæder, til ørnen og tilbage igen. Egernet lyver for dem begge to og kan godt lide at gøre dem vrede.

Fire hjorte græsser på verdenstræets enorme grene og spiser bladene og barken. Utallige slanger bider i rødderne ved træets fod.

Man kan klatre på verdenstræet. Det er fra dette træ, at Odin hængte sig som et offer, så verdenstræet blev en galge, og han selv De Hængtes Gud.

Guderne klatrer ikke i verdenstræet. De rejser mellem verdenerne ved hjælp af regnbuebroen Bifrost. Kun guderne kan bruge regnbuen; den vil brænde fødderne på enhver jætte eller trolld, som forsøger at kravle op på den for at nå Asgård.

Dette er de ni verdener:

Asgård, asernes hjem. Det er her, Odin har hjemme.

Alfheim, hvor lysalferne bor. Lysalferne er lige så smukke som solen eller stjernerne.

Nidavellir, som nogle gange kaldes Svartalfheim, hvor dværgene (som også kaldes for svartalfer) bor under bjergene og skaber deres imponerende ting.

Midgård, som er kvinders og mænds verden, den verden hvor vi har vores hjem.

Jotunheim er det sted, hvor frostjætter og bjergjætter færdes og bor og har deres haller.

Vanaheim, hvor vanerne bor. Aserne og vanerne er guder, der er forenet af fredsftaler, og mange vaneguder bor i Asgård med aserne.

Niflheim, den mørke tågeverden.

Muspelheim, ildens verden, hvor Surt venter.

Og så er der et sted navngivet efter dets hersker: Hel, hvortil de, som ikke dør ærefuldt i kamp, kommer hen.

Den sidste af verdenstræets rødder fører til en kilde i guderne hjem Asgård, hvor aserne bor. Hver dag holder guderne deres råd der, og her vil de også samles i de sidste dage, før de drager af sted til Ragnaroks endelige kamp. Stedet kaldes Urds brønd.

Dér findes tre vise søstre, nornerne. De passer brønden og sikrer, at verdenstræets rødder er dækket af mudder og bliver plejet. Brønden tilhører Urd; hun er skæbne, hun er din fortid. Sammen med hende er Verdande – hendes navn betyder “det, der sker” – og nutiden er hendes, samt Skuld hvis navn betyder “det, der skal komme”, og hendes rige er fremtiden.

Nornerne beslutter, hvad der skal ske i dit liv. Der er andre norner, ikke bare de tre. Jætternorner og alfenorner, dværgenorner og vanenorner, gode norner og onde, og din skæbne bliver bestemt af dem. Nogle norner giver folk gode liv og andre giver os hårde liv eller korte liv eller besværlige liv.

De former din skæbne ved Urds brønd.